

2. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

***Javaslat a
Barlangfürdő
Magyar Értéktárba történő felvételéhez***

Készítette:
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár Bizottság

Bánné Dr. Gál Boglárka
a bizottság elnöke
Miskolc,
2015

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár Bizottság
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Bánné Dr. Gál Boglárka
Levelezési cím: 3525 Miskolc, Városház tér 1.
Telefonszám: 06 46/517-731
E-mail cím: banne.gal@hivatal.baz.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Barlangfürdő
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet x turizmus
3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése: Miskolci Települési Értéktár; Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár
4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A nemzeti érték fellelhetőségének helye: 3519 Miskolctapolca, Pazár sétány 1. GPS koordináták: N48.060826⁰ és E20.745551⁰

A Miskolc melletti Tapolca meleg vizű forrása miatt telepedtek meg a területen a Benedek-rendi szerzetesek, 900 éves kultúrtörténeti örökségük feltárása napjainkban is folyik a Barlangfürdő mellett. A miskolctapolcai ásatás során egy, a Miskolcz-nemzetség által alapított bencés apátság maradványai között egy oltár, egy 12. századi templom és egy 11. századi körtemplom nyomait tárták föl.¹ A gyógyforrás említését a történészek már Bél Mátyás írásaiban megtalálták, aki szerint Tapolcán két forrás található a Hejő patak vizében, a meleg víz pedig a sziklából fakad.²

1

Fürdő történet. <http://www.barlangfurdo.hu/barlangfurdo/furdo-tortenet>

2

Dobrossy István: Miskolc írásban és képekben, 7. köt., 178. p.

A 16. században a gyógyvizet az itt tartózkodó török és császári csapatok mellett természetesen a település lakói is használták fürdőzésre és mosásra.

1711-ben számol be az első írásos emlék a fürdővel kapcsolatos tevékenységekről, ekkor kezdődik a fürdő hivatalos rendezése. Kollonich Zsigmond, tapolcai apát, váci püspök hívja föl a figyelmet a fürdő elhanyagolt állapotára, segítséget kérve a vármegyétől a gyógyvizű fürdő kiépítésére.³ A fürdő kereskedelmi hasznosításának terve a tapolcai apátság felmérésében 1717-ből származik, amelyből kiderül, hogy ekkor még semmilyen fürdőház nem állt a területen. 1723-ban hatszobás vendégfogadó megépítését vették tervbe a tó mellett, a megépült fogadó a vendégek kényelmét biztosította. A 19. század elejére lepusztult építményt az új apát, Popovics Vazul 1837-től felújította, és gyarapítani kezdte. Ekkor a fürdő külső, szabad ég alatti forrásból és fedett belső helyiségekből állt.

A 20. század elején a város felismerve a fürdőhelyben rejlő lehetőségeket, a munkácsi püspöktől a területet megvásárolta, ettől kezdve megindulhatott a fejlesztése.

A fejlődésben az 1920-as 1930-as évek meghatározóak, ekkor a fürdő igazi idegenforgalmi hellyé vált, 1934-ben hivatalosan is üdülőhellyé nyilvánították.⁴

Pávai Vajna Ferenc geológus 1928-as feltárása során négy barlangban talált olyan Európában is egyedülálló 31,5 fokos hőmérsékletű gyógyforrást, amely a karsztra máshol nem jellemző. A régi fürdőépület helyén 1941. május 28-án nyitották meg az új Termálfürdő épületét. 1959-ben belső termálmedencét alakítanak ki, majd 1967-70 között a forrásvizet egy kürtön át bevezetik a barlangba, dögönyözőt kialakítva. 1980-tól a tófürdő és a barlangfürdő leválik egymástól, majd 1998-tól kezdődően újabb felújítások és átalakítások következtek, melyek 2005-ben fejeződtek be. A gyógyászati részleg 2011-ben újult meg, 28 fős szauna-kabinnal.

A kültéri és beltéri medencék mellett szauna park, szolárium, aqua fitness és éjszakai fürdőzés is várja a látogatókat.⁵

5. Indoklás a Magyar Értéktárba történő felvétel mellett, kitérve a nemzeti érték országos jelentőségének bemutatására

3

Dobrossy István: Miskolc írásban és képekben, 7. köt., 178. p.

4

Fürdő történet. <http://www.barlangfurdo.hu/barlangfurdo/furdo-tortenet>

5

Fürdő történet. <http://www.barlangfurdo.hu/barlangfurdo/furdo-tortenet>

Miskolctapolca és a Barlangfürdő jelentőségét a gyógyvizű termálfürdő mellett a településtörténeti adatok és jelenleg is folyó régészeti feltárások is igazolják. A város történetéhez kapcsolódó fontos helyszín volt a terület, amelyen a Miskolcz-nemzetség által alapított 11-12. századi bencés templomokat találtak.

A jelenlegi Barlangfürdő Európában is egyedülálló természeti érték, mely karsztból fakadó viszonylag magas hőmérsékletű gyógyvizével terápiás és élményfürdős turisztikai szolgáltatásokat kínál az ide látogatóknak. A Települési Értéktárba való felvételével párhuzamosan a Nemzeti Értéktárba történő felvétele és hungarikummá minősítése is javasolt.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Barlangfürdő, Miskolctapolca - *Válogatott bibliográfia a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár állományából*

Könyvek

Cseke László

Észak-Magyarország gyógyfürdői és fürdői. – Budapest : Panoráma, 1982. – 235 p. – (Magyarország gyógyfürdői, ISSN 0209-9330)

Dobrossy István (1946)

Miskolc írásban és képekben, 7. / [szerk. Dobrossy István Stehlik Ágnes közrem.] ; [fotó Kulcsár Géza et al.] ; [Miskolci Idegenforgalmi és Kulturális Iroda és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár közös kiadványa]. – [Miskolc] : Miskolci Idegenforgalmi és Kulturális Iroda : BAZ M. Lvt., 1994-2003.

7. – 2000. – 328 p.

Görömbölytapolcai Fürdőegyesület alapszabályai. – Görömböly-Tapolca : Tapolca Fürdő Egyesület, 1937. – [8] p.

Halmay Béla (1881-1953)

Miskolc város idegenforgalmáról : dr. Halmay Béla Miskolc thj város polgármesterének előadása a Baross Szövetség Idegenforgalmi és Fürdőügyi Főcsoportja 1936. évi november hó 25-én tartott közgyűlésén. – Miskolc : Miskolci Könyvnyomda RT., 1936. – 7 p.

Látnivalók Borsod-Abaúj-Zemplén megyében : felvidéki kirándulásokkal : [és praktikus tanácsokkal] / [szerk. Filip Gabriella] ; [fotók: Bócsi Krisztián]. – 5. jav. bőv. kiad. – Miskolc : Well-Press, 2006. – 326 p. – (Vendégváró / Well-Press Művészeti Kereskedelmi Reklámügynökség BT, ISSN 1219-431X)

Látnivalók Miskolcon : [Miskolc útikönyve praktikus tanácsokkal] / [főszerk. Körtvélyesi Erzsébet] ; [szerzők Dobrossy István et al.] ; [fotó Ádám János et al.]. – Miskolc : Well-PRess Művészeti Kereskedelmi Reklámügynökség BT, 2000. – 146 p. – (Vendégváró, ISSN 1219-431X)

Magyarország fürdőinek, ásványvizeinek, üdülőhelyeinek ismertetése Magyarország fürdőtérképével / kiad. az Országos Balneológiai Egyesület ; ... összeáll. Frank Miklós, Kunszt János, Rausch Zoltán. – 4. kiad. – Budapest : Országos Balneológiai Egyesület, 1935. – 131 p., [2] t.fol.

Kolligátum: 2. (Koll.1.: Útmutató fürdők, nyaralók, kirándulóhelyekről : Észak-Magyarország, Bükk, Mátra-vidék, Hegyalja, Hegyköz)

Magyarország fürdőinek, üdülőhelyeinek és ásványvizeinek ismertetője : rövid fürdőtani útmutatással és Magyarország fürdőtérképével / ... összeáll. Moll Károly, Groó Béla, Kunszt János ; kiad. az Országos Balneológiai Egyesület. – 10. kiad. – Budapest : Országos Balneológiai Egyesület, 1942. – 167 p., [1] t.fol.

Miskolc város ivó-, fürdő- és iparivíz ellátásának hidrogeológiai adottságai, műszaki feladatai és gazdasági problémái : 1973. november 28-i ankét anyaga / [kiad. a] Magyar Hidrológiai Társaság Borsodi Csoportja. – Miskolc : MTESZ, 1973. – 60 fol., [7] t.fol.

Miskolc városrendezési kérdései, 3. / Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Borsodi Intézőbizottsága kiadása. – Miskolc : MTESZ Borsodi Intézőbizottsága, [1958]-3. r., Miskolc idegenforgalmi, fürdő, kereskedelmi, zöldterületi és városépítési kérdései : az 1961. szeptember 28-án, 29-én és 30-án megtartott ankét anyaga / szerk. ifj. Horváth Béla. – 1962-63. – 256 p., [5] t.fol.

Teslér János – Piukovics József

A Miskolci Vízművek és Fürdők 50 éves története : 1913-1963. – Miskolc : [Miskolci Vízművek], [1963]. – 68 p.

Cikkek

4. fázis a barlangban. – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 271. sz. (2005. nov. 19.), 3. p.
Elkészült a barlangfürdőben a 4. fázis

Átadták a megújult barlangfürdőt. – In: MiNap, 2. évf. 46. sz. (2005. nov. 19.), 1. p.

Barlangfürdő mindenkinek. – In: Royal Club, 2004. jan.-febr., 9. p.
A karsztvíz kémiai összetétele, a víz gyógyhatása

A Barlangfürdő születésnapja. – In: Észak-Magyarország, 65. évf. 120. sz. (2009. máj. 23.), 4. p.
Ötven éves a Barlangfürdő, ebből az alkalomból emléktáblát avattak a kupolacsarnokban

Bodonyi Csaba (1943)

Kerítés helyett: híd és szigetek. – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 38. sz. (2005. febr. 15.), 5. p.
A Barlangfürdő fejlesztési tervéről

Bodonyi Csaba (1943)

Miskolc-Tapolca, Termál Barlangfürdő fejlesztése. – In: Magyar Építőipar, 2002. 1-2. sz., p. 10-16.

Fényképekkel, tervrajzokkal illusztrálva

„Cserébe” rendbe teszik Tapolcát. – In: Észak-Magyarország, 62. évf. 8. sz. (2006. jan. 10.), 7. p.
A tapolcai közpark egy részét a termálfürdőhöz csatolják

Cseszár Tünde

Út a köztótól az élményfürdőig. – In: Royal Club, 3. évf. (2002. okt. 17.), p. 22-23.

Dobrossy István (1946)

Akkor és most... 132 r. / Juhász Ákos, Mocsári László fotói. – In: Miskolci Napló,
[26]. –1. (8.) évf. 28. (36.) sz. (2011. szept. 10.), 12. p. – A tapolcai csónakázótó
[27]. –1. (8.) évf. 29. (37.) sz. (2011. szept. 17.), 12. p. – A Barlangfürdő
[28]. –1. (8.) évf. 30. (38.) sz. (2011. szept. 24.), 12. p. – Anna presszó a Barlangfürdőnél
[29]. –1. (8.) évf. 31. (39.) sz. (2011. okt. 1.), 12. p. – A tavifürdő
[30]. –1. (8.) évf. 32. (40.) sz. (2011. okt. 8.), 12. p. – A Csónakázó-tó, amelyet régen Hattyú-
tónak neveztek, a fahídon megközelíthető szigetcskét Szerelem-szigetként ismerték

Dobrossy István (1946)

Miért Miskolc? 25 r. – In: MiNap,
17., A Diósgyőr-tapolcai fürdő „megújulása”. – 2. évf. 39. sz. (2005. okt. 1.), 5. p.

Európai színvonalú üdülőhely lehet Tapolca. – In: MiNap, 2. évf. 19. sz. (2005. máj. 14.), 12. p.
A legutóbbi beruházásokról

Együd István – Vojtilla László

Pezseghet, csobbanhat, úszhat a fürdőző : elkezdődött, és nyár végére elkészül a barlangfürdő fejlesztésének újabb üteme. – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 36. sz. (2005. febr. 12.), 5. p.
A tervezett fejlesztésekről

Finom és meleg, száraz és hideg. – (A gyógyfürdőkém tesztje). – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 44. sz. (2005. febr. 22.), 5. p.

A miskolc-tapolcai fürdőt tesztelték

Fluck István

A fürdőfejlesztés és marketing prioritásai az egészségturizmusban. – In: Balneológia, gyógyfürdőügy, gyógyidegenforgalom, 22. évf. 3-4. sz. (2002), p. 41-46.

Fridély László (1953)

Gyógyvíz a barlangban!. – In: Royal Club, 10. évf. (2009. márc.), 16. p.

Elképzelhető, hogy a Barlangfürdő vizét gyógyvízzé lehet majd nyilváníttatni

Fridély László (1953)

A Miskolci Turisztikai Kft. célja az idelátogatók igényeinek színvonalas kielégítése. – In: Észak-Magyarország, 64. évf. 32. sz. (2008. febr. 7.), 8. p.

Golda János

Gondolatok a barlangban... : fürdőrekonstrukció, Miskolctapolca. – In: Alaprajz, 13. évf. 3. sz. (2006. máj.-jún.), p. 42-43.

Görömbölyi László

Új álmok Miskolctapolcán : az egyetlen természetes európai barlangfürdő. – In: Heti Válasz, 1. évf. 12. sz. (2001. jún. 29.), 51. p.

Gyógyfürdő lett a tapolcai barlang : Miskolc legvonzóbb idegenforgalmi attrakciója. – In: Déli Hírlap, 34. évf. 220. sz. (2002. szept. 20.), 3. p.

Gyógyfürdő lett a Barlangfürdő, így tegnapról új neve is van: Barlang- és Gyógyfürdő

Gyógyfürdővé minősítve : látvány és élmény. – In: Világgazdaság, 34. évf. 234. sz. (2002. dec. 5.), mell. 1. p.

Halmai István

Épületgépészet. – In: Műszaki tervezés, 43. évf. 3. sz. (2003), 28. p.

A Barlangfürdő épületgépészetéről

Kerényi László

Szerkezeti érdekességek a Miskolc-Tapolcai Barlangfürdő rekonstrukciója kapcsán. – In: Műszaki tervezés, 43. évf. 3. sz. (2003), p. 22., 27.

Kő és víz : miskolctapolcai bővítés. – In: Alaprajz, 10. évf. 2. sz. (2003. márc.), p. 16-19.

A Barlangfürdő bővítéséről, színes képekkel, alaprajzzal

Lévay Györgyi

Gyógyturizmus a barlangfürdőben. – In: Népszabadság, 61. évf. 217/1. sz. (2003. szept. 17.), mell. 3. p.

Lévay Györgyi

Meleg víz a karsztbarlangban : ilyen csak egy van. – In: Koktél, 2. évf. 7. sz. (2003. júl.), p. 14-15.

Megújult barlangfürdő. – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 69. sz. (2005. márc. 24.), 7. p.

Münnich Gábor

A Barlangfürdő elektromos rekonstrukciója. – In: Műszaki tervezés, 43. évf. 3. sz. (2003), 27. p.

Négycsillagos a barlangfürdő : a természet és az ember közös alkotása. – In: MiNap, 1. évf. 12. sz. (2004. máj. 29.), 3. p.

A Barlangfürdő megkapta a legmagasabb besorolást, ennek alkalmából emléktáblát lepleztek le Tapolcán

Paulovits Ágoston (1932-2013)

A negyedik ütem a termálban. – In: Déli Hírlap, 35. évf. 129. sz. (2003. jún. 4.), 5. p.

A fürdő további bővítéséről

Sebestyén István

Korszerúsítik a gyógyturizmus borsodi fellegvárát : a miskolctapolcai barlangfürdőt még a folytatódó munkálatok alatt is a látogatók sokasága keresi fel. – In: Magyar Hírlap, 35. évf. 100. sz. (2002. ápr. 30.), mell. 1. p.

Szabados Gábor (1951)

Sziklaszilárd gyógyulás : új csarnok a Barlangfürdőben. – In: Déli Hírlap, 34. évf. 218. sz. (2002. szept. 18.), 3. p.

Szántó Rita, N. (1976)

A zászlóshajót bővítették. – In: Észak-Magyarország, 67. évf. 212. sz. (2011. szept. 10.), 6. p.

Továbbra is a Barlangfürdő a Miskolci Turisztikai Kft. zászlóshajója, erről pénteki sajtótájékoztatóján beszélt a cég ügyvezető igazgatója, Czinkné Sztán Anikó. Arról is beszámolt, hogy megújult a fürdőhöz csatlakozó gyógyászati részleg, a Barlang Aquaterapia

Szauna-liget a Barlangfürdőben. – In: Royal Club, 6. évf. (2005. nov.), p. 30-31.

Szaunaliget lesz a fürdő körül : új barlangjáratok megnyitását tervezik Miskolctapolcán. – In: Népszava, 131. évf. 49. sz. (2004. febr. 27.), 10. p.

A fürdő további bővítéséről

Szebb és nagyobb lett a barlangfürdő. – In: Magyar Hírlap, 39. évf. 69. sz. (2006. márc. 23.), 24. p.

Szürke és bordó - külön a papucsos és a cipős szféra : a tapolcai barlangfürdő aktuális fejlesztése sok nehézség után végre kedvezően alakult. – In: Észak-Magyarország, 58. évf. 260. sz. (2002. nov. 8.), 7. p.

A természet remeke... : miskolctapolcai Barlangfürdő. – In: Ideál reforméletmód magazin, 16. évf. 7. sz. (2005), 17. p.

Tuczai Rita, Gaia ölen : Miskolc-Tapolca, Barlangfürdő. – In: Magyar Építőművészet, 2003. 3. sz., p. 33-34., *Bodonyi Csaba építész alakította élményfürdővé a Barlangfürdőt*

Vadas Zsuzsa
Barlangfürdő Miskolc-Tapolcán. – In: Nők Lapja, 57. évf. 19. sz. (2006), 80. p.

Vadas Zsuzsa
Élményfürdő barlangban! : Miskolc-Tapolca - a világ csodája!. – In: Nők Lapja, 55. évf. 32. sz.(2004. aug. 4.), 72. p.

Vojtilla László
Barlangi hírvivők Tapolcán : újabb támogatást kaptak a fürdő bővítéséhez - jelentették be. – In: Észak-Magyarország, 59. évf. (2003. febr. 22.) 45. sz. 5. p.
Tíz fős nemzetközi, újságírókból álló küldöttség látogatta meg a fürdőt

Vojtilla László
Fejlesztések a tapolcai barlang- és gyógyfürdőben / riporter Paulovits Ágoston. – In: Déli Hírlap, 35. évf. 165. sz. (2003. júl. 17.), 5. p.

Vojtilla László
Gyógyító termálvíz és barlangi klíma / riporter Paulovits Ágoston. – In: Déli Hírlap, 35. évf. 97. sz.(2003. ápr. 26.), 6. p.
Beszélgetés a Miskolci Vízművek Rt. igazgatójával a termálfürdő elmúlt hónapjairól

Vojtilla László
Jó ütemben halad a Miskolctapolcai Termál- és Barlangfürdő bővítése. – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 73. sz. (2005. márc. 30.), 14. p.

Vojtilla László
Látványosabb, korszerűbb lesz a Miskolctapolcai Termál- és Barlangfürdő. – In: Észak-Magyarország, 61. évf. 53. sz. (2005. márc. 4.), 7. p.

Vojtilla László
Négycsillagos a miskolctapolcai Barlang- és Gyógyfürdő. – In: Észak-Magyarország, 60. évf. 154. sz. (2004. júl. 3.), 7. p.
Beszélgetés a Mivíz Rt. igazgatójával a nemrég négycsillagos elismerésben részesült gyógyfürdőről

Vojtilla László

Sikeres évad a tapolcai Barlang- és Gyógyfürdőben / riporter Paulovits Ágoston. – In: Déli Hírlap, 35. évf. 230. sz. (2003. okt. 2.), 5. p.

Vojtilla László

Sikeres szezon a Termál- és Barlangfürdőben ; riporter Paulovits Ágoston. – In: Déli Hírlap, 35. évf. 198. sz. (2003. aug. 26.), 5. p.

Minden korábbinál nagyobb forgalmat tudhat maga mögött a tapolcai fürdő

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe : www.barlangfurdo.hu

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

1.

2.

1. http://www.barlangfurdo.hu/sites/default/files/styles/medium/public/kepek/galeria/barlangfurdo_felul1_0.jpg?itok=h6FCFc1S (Letöltés: 2014.03.02.)

2. http://www.barlangfurdo.hu/sites/default/files/styles/medium/public/kepek/galeria/barlangfurdo_ejsz10.jpg?itok=gWGpKGBk (Letöltés: 2014.03.02.)

3.

4.

3. http://www.barlangfurdo.hu/sites/default/files/styles/medium/public/kepek/galeria/barlangfurdo_ejsz01.jpg?itok=dIYX0I2O (Letöltés: 2014.03.02.)

4. http://www.barlangfurdo.hu/sites/default/files/styles/medium/public/kepek/galeria/barlangfurdo_nappal20.jpg?itok=kMFZKHaT (Letöltés: 2014.03.02.)

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár Bizottság 10/2014. (VI. 26.) számú határozata.

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A javaslatához kizárólag a Barlangfürdő saját honlapján található képeket használtuk föl, hivatkozással.